

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Постанови Верховної Ради України «Про звернення Верховної Ради України до Кабінету Міністрів України щодо недопущення створення державного унітарного комерційного підприємства «Ліси України» та руйнування лісової галузі в Україні»

1. Обґрунтування необхідності прийняття Постанови

На сьогоднішній день, в період воєнного стану є ризики загрозливої ситуації, яка може скластися внаслідок чергової спроби провести «реформування» лісової галузі шляхом реорганізації державних унітарних комерційних підприємств, які перебувають у сфері управління Державного агентства лісових ресурсів України та утворення державного унітарного комерційного підприємства «Ліси України».

Розробка даної реформи відбувається за зачиненими дверима, без публічного обговорення та врахування думки фахівців галузі, експертного середовища, органів місцевого самоврядування та громадськості.

Вкрай загрозливим є прийняття відповідних управлінських рішень з порушеного питання в період воєнного стану, коли усе українське суспільство, органи державної влади, місцевого самоврядування зорієнтовані в першу чергу на відсічі збройної агресії ворога.

У зв'язку із змінами до Закону України «Про правовий режим воєнного стану», якими було змінено функціонування місцевого самоврядування у період дії воєнного стану, повноваження ряду місцевих та обласних рад передані відповідним військовим адміністраціям, а тому територіальні громади позбавлені можливості взяти участь в обговоренні реформування лісового господарства та висловити свою позицію щодо вказаного питання, яке безпосередньо впливає на соціально-економічний розвиток їх територій.

Більше того, наразі немає жодного роз'яснення переваг та нагальної необхідності для впровадження обраної концепції майбутнього реформування лісового господарства, в тому числі без публічного обговорення та врахування позиції громадськості.

Причому, з інформації Держлісагентства України встановлено, що існуючі державні лісогосподарські підприємства у 2021 році «досягли найкращих показників галузі за 30 років» та сплатили рекордні 8,9 млрд грн податків до бюджетів усіх рівнів. Відтак, виникає логічне запитання: якщо існуючі держлісгоспи на сьогодні демонструють рекордні показники діяльності, яка справжня причина їх ліквідації та створення централізованої компанії-монополіста?

В той же час, у своїх зверненнях профільні експерти, громадські організації звертають увагу на те, що проведення подібної реформи та створення єдиної національної компанії – монополіста несе значні ризики для розвитку та самого існування лісової галузі в Україні.

Серед основних загроз, зокрема, називаються:

- монополізація ринку деревини, яка усуне місцевих малих і середніх виробників від доступу до ресурсу, а отже призведе до банкрутства. Натомість створюється сприятливе середовище для зловживань монопольним становищем і руйнування існуючого прозорого ринку деревини.

- створення централізованої компанії-монополіста призведе до значного підвищення корупційних ризиків при прийнятті та виконанні рішень по підприємству.

- утворення єдиної Нацкомпанії призведе до того, що місцеві громади залишаться без значної частини податків та зборів. Для багатьох громад лісова та деревообробна галузі є основним наповнювачем місцевого бюджету, а в гірських та ресурсних лісових областях лісгоспи – це не лише наповнення бюджету, але і вирішення щоденних соціальних питань.

- Централізація ведення лісового господарства, ліквідація існуючих лісгосподарських підприємств протирічить загальнодержавній реформі децентралізації. В наслідок цього місцеві ради будуть позбавлені будь-якої можливості впливати на розвиток лісової галузі на місцях, не зможуть виконувати передбачені Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» функції по реалізації екологічної політики України та охороні навколишнього природного середовища на своїй території.

- Лісове господарство має сторічний цикл виробництва та охоплює весь комплекс питань з охорони і захисту, відтворення і раціонального використання лісів, нарощування їх ресурсного потенціалу, збереження та відновлення природно-заповідного фонду. Жоден з приватних власників не вкладатиме кошти у такий тривалий період виробництва, не буде утримувати водоохоронні, протиерозійні та захисні ліси, вирощувати та проводити догляд за лісом. Утворення компанії, головним завданням якої буде заготівля стиглої деревини, фактично ліквідує продуктивне лісовирощування.

- Ліси Півдня та Сходу України, які є рукотворними та потребують постійного догляду, можуть взагалі зникнути. Нацкомпанії буде просто не вигідно утримувати працівників у цих областях, адже заготівля деревини там майже не відбувається. Ліси Півдня та Сходу залишаться без відповідної охорони та захисту від пожеж. Як наслідок – пройде лише кілька років і їх місці буде піщана пустеля.

- Робота подібної Нацкомпанії несе загрози для розширення природно-заповідного фонду, збереження цінних та реліктових дерев, адже головною метою діяльності компанії нарощування обсягів лісозаготівель.

- Утворення Національної компанії в лісовій галузі створює передумови для подальшої приватизації українських лісів. Це, зокрема, означає, що найбільш цінні ліси Карпат та Полісся можуть опинитися в приватних руках.

Експерти галузі звертають увагу на негативний досвід низки країн, які теж пішли шляхом створення подібних компаній, а потім відмовилися від них. Так, одна з небагатьох держав світу – Канада, яка передала в приватні руки 77% лісів, сьогодні не може зупинити лісові пожежі, розповсюдження шкідників і хвороб, а лісозаготівлі зросли у десятки разів. У Польщі, де в державному

управлінні налічується 195 держлісгоспів, держава викупує приватні ліси. Грузія передала свої букові ліси в концесію на 20 років, але сьогодні намагається повернути їх державі.

Саме тому Верховна Рада України має вжити усіх можливих заходів для недопущення впровадження такого виду реформування лісової галузі України, що призведе до вкрай негативних наслідків.

2. Мета і завдання Постанови

Метою проекту Постанови є недопущення прийняття Кабінетом Міністрів України відповідних управлінських рішень, які можуть стати підставою для ліквідації державних лісгосподарських підприємств, які перебувають у сфері управління Державного агентства лісових ресурсів України, та утворення державного унітарного комерційного підприємства «Ліси України».

3. Загальна характеристика та основні положення Постанови.

Проектом Постанови пропонується звернутися до Кабінету Міністрів України з вимогою не допустити ліквідації державних лісгосподарських підприємств, які перебувають у сфері управління Державного агентства лісових ресурсів України, та утворення державного унітарного комерційного підприємства «Ліси України».

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Нормативно-правовими актами, що регулюють відносини у даній сфері правового регулювання є Конституція України, Лісовий кодекс України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування.

Реалізація проекту Постанови не потребує додаткових видатків Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків.

Прийняття Постанови дозволить усунути загрозу для подальшого розвитку лісової галузі в Україні, яка може стати наслідком реформування лісового господарства без широкого обговорення в суспільстві шляхом ліквідації державних лісгосподарських підприємств як юридичних осіб та створення єдиного суб'єкта господарювання.

Народний депутат України

Фріс І.П. та інші

ЕАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ФРІС ІГОР ПАВЛОВИЧ

Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA1040000003A0F2D00C7B36202

Дійсний до: 20.07.2022 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 290д9/1-2022/106177 від 01.07.2022

954125